

Kraków, 19.08.2025 r.

Dr hab. Magdalena Wójcik, prof. UJ

Instytut Studiów Informacyjnych

Uniwersytet Jagielloński

Mail: magda.wojcik@uj.edu.pl

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego

Dr Annie Matysek

1. Przedstawienie przebiegu pracy naukowej i zawodowej kandydatki

Dr Anna Matysek uzyskała stopień doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie bibliologia i informatologia w 2012 roku w oparciu o rozprawę zatytułowaną „Normalizacja europejska w zakresie informacji naukowej i technologii informacyjno-komunikacyjnych” napisaną pod kierunkiem dr hab. Diany Pietruch-Reizes, prof. UJ. Od 2009 roku jest związana zawodowo z Uniwersytetem Śląskim. Obecnie pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Nauk o Kulturze na Wydziale Humanistycznym UŚ. Jest członkiem organizacji i towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Informacji Naukowej od 2008 roku, International Society for Knowledge Organization od 2009 roku, Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej od 2022 roku oraz Polskiego Komitetu Normalizacyjnego od 2010 roku. Jest laureatką nagrody im. Adama Łysakowskiego (2022), otrzymała także srebrną odznakę za zasługi dla Uniwersytetu Śląskiego (2023).

2. Ocena dorobku naukowego kandydatki i jego wpływu na rozwój dyscypliny nauk o komunikacji społecznej i mediach

Dorobek naukowy dr Anny Matysek można podzielić na kilka wyraźnych nurtów. Pierwszy z nich skupiony jest wokół problemów normalizacji, co wydaje się naturalną kontynuacją problematyki podjętej w rozprawie doktorskiej oraz kontynuowanej w ramach grantu Preludium NCN. Kolejnym wyraźnym obszarem zainteresowań jest szeroko pojmowana architektura informacji, w tym projektowania UX. Trzeci wyraźny obszar, związany najbardziej z aktualnymi zainteresowaniami autorki oraz przedstawianym do oceny osiągnięciem naukowym stanowiącym podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, to interesujący i dynamicznie rozwijający się w ostatnich latach obszar humanistyki cyfrowej.

Dokonując ogólnej oceny dorobku dr Matysek można stwierdzić, że nie jest on ilościowo bardzo obszerny biorąc pod uwagę czas, jaki upłynął od uzyskania stopnia doktora w 2012 roku (uwzględniając urlopy macierzyńskie), ale wystarczający, by stać się podstawą do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Dr Matysek jest autorką 2 monografii i współautorką 2 kolejnych. Opublikowała także po uzyskaniu stopnia doktora 23 artykuły naukowe (w tym współautorskie), z czego 6 w czasopismach indeksowanych w Web of Science, w tym: Journal of Information Science, Journal of Documentation czy Journal of Academic Librarianship. Na uwagę zasługuje duża aktywność konferencyjna – autorka deklaruje udział w 30 konferencjach krajowych i międzynarodowych.

Dr Matysek rzadko brała udział w opracowaniu rozdziałów do monografii naukowych, nie jest też redaktorką żadnej pracy zbiorowej, co stanowi pewną lukę w dorobku. Autorka publikuje głównie sama lub w małym zespole z tymi samymi współautorami, co może pokazywać pewne braki w zakresie umiejętności tworzenia wokół siebie zespołów badawczych. Jest to, moim zdaniem, istotna umiejętność dla pracownika naukowego na tym etapie rozwoju zawodowego. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że także grant realizowany przez Autorkę stanowił jednoosobowy projekt badawczy. Warto jednak zaznaczyć, że dr Matysek jest członkinią grupy badawczej pod kierunkiem prof. K. Materskiej oraz uczestniczy żywo w działalności stowarzyszeń naukowych, co pokazuje, że choć nie buduje jeszcze zespołów badawczych wokół siebie jest obecna w środowisku naukowym i otwarta na współpracę.

Krytycznie można ocenić niskie wskaźniki cytowań – wg Google Scholar prace dr Matysek były cytowane 102 razy (odczyt: 07.08.25 r.), według Scopus – 21 cytowań (indeks h- 2), a według Web of Science – 13 cytowań (indeks h – 2). Warto przy tym zaznaczyć, że deklarowane przez kandydatkę w wykazie osiągnięć wskaźniki na poziomie indeks h: 6-7 nie są, moim zdaniem, zgodne ze stanem faktycznym ani nie pokrywają się z dostarczonym załącznikiem zawierającym analizę bibliometryczną dorobku. Przyjmuję jednak, że nastąpiła tutaj pomyłka pisarska. Wskaźniki cytowań, indeks-h i podobne współczynniki nie odgrywają w naukach humanistycznych i społecznych tak dużej roli, jak w naukach ścisłych, niemniej jednak biorąc pod uwagę dalszy rozwój naukowy, w tym np. uzyskiwanie grantów międzynarodowych, jest to pewna słabość dorobku kandydatki, na którą należy zwrócić uwagę.

Analizując osiągnięcia kandydatki należy zwrócić uwagę, że Dr Matysek nie odbyła także żadnych staży zagranicznych, nie brała udziału w programach europejskich ani nie współpracowała z sektorem gospodarczym. Nie są to jednak elementy obowiązkowe przy uzyskiwaniu stopnia doktora habilitowanego a tym samym ich brak nie stanowi dużego

zarzutu, jedynie sugestią, aby w przyszłości uzupełnić te elementy dorobku. Warto natomiast podkreślić udział w komitetach organizacyjnych kilku konferencji oraz pewną aktywność recenzencką w czasopismach naukowych.

3. Ocena osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Przedstawiona do oceny monografia autorska dotyczy problematyki zarządzania indywidualną wiedzą naukową w humanistyce i jest pokłosiem prowadzonych przez autorkę systematycznych badań osadzonych w tym nurcie. Rezultatem rozważań przedstawionych w książce jest propozycja modelu systemu zarządzania indywidualną wiedzą badaczy, co stanowi istotny wkład w rozwój tego obszaru refleksji.

Książka podzielona jest na sześć rozdziałów. W rozdziale pierwszym autorka prowadzi rozważania terminologiczne, co jest potrzebnym i uzasadnionym punktem startowym dla dalszych refleksji, szczególnie biorąc pod uwagę, że używany przez autorkę termin zarządzanie indywidualną wiedzą naukową nie jest – jak sama dr Matysek podkreśla w swoim autoreferacie – powszechnie stosowany ani w literaturze polskiej, ani zagranicznej. Autorka dokłada starań, aby wyjaśnić relacje między pojęciami wiedzy naukowej, wiedzy indywidualnej, zarządzania wiedzą, indywidualnej wiedzy naukowej i zarządzania wiedzą indywidualną. Jest to jednak moim zdaniem miejscami niewystarczające. Brak na przykład jasnego pokazania relacji między indywidualnym zarządzaniem informacją (ang. personal information management) a używanym przez autorkę terminem zarządzanie indywidualną wiedzą naukową. Prowadzone przez autorkę rozważania wpisują się w szerszą dyskusję nad problemami zarządzania informacją vs zarządzania wiedzą, co nie zostało – w mojej opinii – wystarczająco omówione. Opinię autorki na ten temat można wywnioskować z proponowanej definicji wiedzy, niemniej jednak ze względu na mnogość perspektyw i poglądów w tym zakresie ważne byłoby jednak mocniejsze zaznaczenie podejścia autorki do tego problemu.

W rozdziale drugim autorka omawia wybrane modele zarządzania wiedzą w kontekście procesów badawczych realizowanych w humanistyce. Autorka wychodzi od samego pojęcia modelu, co jest uzasadnione biorąc pod uwagę duże różnice w definiowaniu tego pojęcia występujące między różnymi dyscyplinami (szczególnie różnice między postrzeganiem roli modeli i modelowania w naukach humanistycznych i społecznych vs w naukach ścisłych i technicznych). Przechodzi następnie do modeli zarządzania wiedzą indywidualną opierając się poprawnie na literaturze przedmiotu. Przedstawia etapy procesu badawczego w humanistyce, zwracając uwagę, że to właśnie one są najczęściej przedstawiane w piśmiennictwie zamiast problematyki zarządzania wiedzą. Autorka

stuszenie zauważa również, że dla różnych dyscyplin mogą występować różne etapy i czynności w procedurach badawczych charakterystyczne dla nich i być nie znane w innych dyscyplinach. Następnie dr Matysek proponuje autorski model zarządzania indywidualną wiedzą naukową w humanistyce, co stanowi ciekawą propozycję teoretyczną, ma także duży potencjał aplikacyjny.

W rozdziale trzecim autorka przedstawiła historię rozwoju systemów zarządzania wiedzą indywidualną oraz omówiła przykłady narzędzi, podkreślając kontekst zastosowania narzędzi informatycznych. Rozważania rozpoczyna od wyjaśnienia terminu system, stuszenie podkreślając różnice między systemem informacyjnym a informatycznym, co jest ważne dla omawianego przez nią tematu. Osobiście nie uważam, aby szczegółowe przedstawienie aspektów historycznych rozwoju narzędzi do zarządzania wiedzą było konieczne, niemniej jednak zarysowuje to pewien szerszy kontekst dla omawianych zjawisk. Ta część książki mogłaby jednak, moim zdaniem, bez szkody, zostać nieco skrócona.

W rozdziale czwartym autorka prezentuje analizę danych zastanych dotyczących wykorzystania narzędzi cyfrowych przez humanistów. W moim odczuciu wyróżnianie tej części rozważań jako osobnego rozdziału nie jest optymalne i lepiej byłoby włączyć tę analizę do kolejnego rozdziału pokazującego badania własne autorki jako tło, tak by pokazać relacje między nimi i pokazać jasno wkład autorki w rozwój tego pola badań. Prezentowane w rozdziale piątym badania własne autorki są interesujące i wnoszą nowe ustalenia, niemniej jednak można się zastanawiać czy ankieta przeprowadzona na stosunkowo niewielkiej grupie 172 respondentów jest miarodajna i może być podstawą do szersze refleksji dotyczącej humanistyki. Autorka porównuje w rozdziale 5.2 uzyskane wyniki z wcześniej przeprowadzonymi badaniami, jednak ten fragment – potencjalnie bardzo interesujący – został opisany dosyć skrótowo. Mam również wątpliwości czy podział na część 5.1 – referując wyniki badań własnych i część 5.2 – osadzający je w szerszym kontekście jest najbardziej optymalny dla czytelnika. Osobiście uważam, że łatwiej by było od razu przy referowaniu wyników badań własnych porównywać je do ustaleń innych autorów, tam gdzie to możliwe. Zaproponowany przez dr Matyseka podział na referowanie i interpretację wyników można jednak uzasadnić trudnością w bezpośrednim porównaniu badań własnych do badań innych autorów, nie jest to zatem duży mankament.

Zwieńczeniem książki jest rozdział szósty, w którym autorka proponuje model systemu zarządzania indywidualną wiedzą w humanistyce. Model jest interesujący i ma charakter modułowy, co jest dobrym pomysłem ze względu na różnice w podejściach

metodologicznych i wykorzystywanych źródłach, jakie zachodzą między różnymi dyscyplinami humanistyki. Autorka odnosi się do wątku wykorzystania narzędzi opartych o sztuczną inteligencję, ale biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój tej technologii i jej wpływ na zachowania informacyjne użytkowników, wydaje się, że autorka w niewystarczającym stopniu uwzględniła te komponenty w swoim modelu. Można to jednak tłumaczyć długim cyklem wydawniczym – dla książki wydanej w 2024 roku, model opracowany został prawdopodobnie w 2023 roku lub wcześniej, gdy przyspieszenie rozwoju AI mogło nie być jeszcze tak mocno widoczne. Analiza dorobku autorki pokazuje, że zdaje sobie ona sprawę z tego problemu i porusza niektóre wątki pominięte w książce w artykułach naukowych (np. artykuły opublikowane w 2024 roku w „Annales...”).

Książka została uzupełniona o aparat pomocniczy. Zawiera między innymi załącznik z projektem narzędzi badawczych wykorzystanych w badaniach własnych autorki, spis tabel i rysunków a także obszerną bibliografię. Publikacja została dobrze przygotowana i wyposażona w obszerny materiał ilustracyjny. Większe modele i rysunki zostały zaprezentowane w poziomie na osobnych stronach, co ułatwia zapoznanie się z nimi. Pewnym mankamentem jest niska spójność koncepcyjna i estetyczna ilustracji będących dziełem autorki oraz niska jakość niektórych zrzutów ekranu np. rysunku 56 czy 59. Można się także zastanawiać czy wykorzystanie w stosunkowo niewielkiej objętościowo publikacji liczącej 212 stron (od pierwszej strony wstępu do ostatniej zakończenia) aż 60 ilustracji jest uzasadnione. Zgadzam się, że większość ilustracji (szczególnie prezentujących wyniki badań własnych) jest uzasadniona i pomocna, można by tu jednak było, moim zdaniem, przeprowadzić pewną selekcję materiału.

Podsumowując, można stwierdzić, że książka, mimo pewnych niedoskonałości, wnosi ciekawe i nowe ustalenia do obszaru zarządzania indywidualną wiedzą w humanistyce i może przyczynić się do dalszego rozwoju tego pola badań. Tematyka publikacji wpisuje się także całością dorobku autorki i jest dobrą reprezentacją jej aktualnych zainteresowań badawczych.

4. Konkluzja

Podsumowując można stwierdzić, że mimo pewnych uwag do dorobku naukowego kandydatki oraz osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, które przedstawiłam w recenzji, dr Anna Matysek spełnia w wystarczającym stopniu kryteria przewidziane dla uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Do mocnych stron kandydatki można zaliczyć przede wszystkim:

- spójny dorobek naukowy, podzielony na kilka wyraźnych, komplementarnych wobec siebie nurtów rozważań, pokazujący przemyślany i systematyczny sposób prowadzenia pracy naukowej,
- wartość merytoryczną przedstawionego osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz jego znaczenie w kontekście aktualnych kierunków rozwoju dyscypliny oraz w kontekście rozwoju badań samej autorki,
- osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne kandydatki.

W oparciu o dostarczoną dokumentację stwierdzam, że w mojej opinii dr Anna Matysek spełnia kryteria formalne i merytoryczne przewidziane dla uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o komunikacji społecznej i mediach określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. Wnoszę o dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania w tej sprawie.

Dr hab. Magdalena Wójcik, prof. UJ

